

Tuulenpesäkodin hyväkohtelun suunnitelma

- 1 Aluksi
- 2 Toimenpiteet nuorten itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi
- 3 Nuorten vaikutus mahdollisuudet
- 4 Rajoitustoimenpiteet yksikössä
- 5 Rajoitusten käytön yhteydessä kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta huolehtiminen
- 6 Hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja muiden yksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehtiminen rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa
- 7 Lapsen muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus
- 8 Lopuksi
- 9 Päivitykset

---

1. Aluksi

Tuulenpesäkoti on kodinomainen vuonna 2004 perustettu yksityinen lastensuojelulaitos, joka toimii Hausjärvellä. Tuulenpesäkoti sijaitsee rauhallisessa ympäristössä, jonka pihapiiri on iso ja viihtyisä.

Perustehtävänämmä on hoitaa eri riippuvuuksista kärsiviä sijoitettuja ja/tai huostaan otettuja 13-17-vuotiaita nuoria. Keskitymme erityisesti päihde-, peli- ja mielenterveysongelmaisii nuoriin. Henkilökuntamme on moniammatillinen työryhmä, joka koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon alan ammattilaisista.

Tarjoamme lapselle sellaisen kodinomaisen kasvu ympäristön, jossa hän kokemansa perusturvallisuuden ja aikuisen läsnäolon myötä pystyy kasvamaan ja kehittymään itsenäiseksi

yksilöksi. Hoidon tavoitteena on, että lapsi tai nuori löytää omat voimavaransa, oppii asettamaan henkilökohtaisia päämääriä, kantamaan vastuuta itsestään ja huomioimaan toiset.

Hoidon ideologisen perustana on voimaantumisteoria, johon ovat yhteydessä seuraavat arvot: vastuullisuus, toisten arvostaminen, kunnioittaminen ja hyväksyminen, luottamus, avoimuus, tasa-arvoisuus, yhteisöllisyys, joustavuus ja myönteisyys. Hoidon aikana panostamme myös perheen tukemiseen ja koulunkäynnin onnistumiseen.

Käytämme toiminnallisia ja tavoitteellisia menetelmiä: keskustelut, luova toiminta, harrastukset ja retket kehityksen tukena. Tarvittaessa hyödynnämme erityistyöntekijöiden palveluja. Käytämme ammatillisia kasvatus- ja hoitomenetelmiä, omahoitajajärjestelmää ja toteutamme yksilöllistä lapsilähtöistä hoitoa.

Lastensuojelulaki edellyttää, että lastensuojelulaitoksissa on hyvän kohtelun suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa. Olemme laatineet Tuulenpesäkodin hyvän kohtelun suunnitelman yhdessä työryhmän sekä sijoitettujen nuorten kanssa.

Henkilöstö Tuulenpesäkodissa on tutustunut perustuslaissa säädettyihin yksilölle kuuluviin perusoikeuksiin ja lastensuojelulakiin, pohtinut alaikäisen asemaa ja näiden suhdetta toisiinsa, sen perusteella on laadittu tämä suunnitelma siitä, kuinka Tuulenpesäkodissa tuetaan hyvää kohtelua.

Sijaishuollon tulee olla lainmukaista, turvallista ja laadultaan sellaista, että lasten tarpeisiin voidaan vastata ja sijoitukselle asetettuja tavoitteita voidaan saavuttaa. Hyvän kohtelun suunnitelman tarkoituksena on turvata lapsen oikeuksien toteutuminen sijaishuoltopaikassa asumisen ajan. Lasten oikeudet muodostavat keskeisen pohjan laadukkaalle sijaishuollolle. Lapsen oikeuksien turvaamisella tarkoitetaan sitä, että lasta kohdellaan asianmukaisesti, kunnioittavasti ja jokaisen lapsen tuen tarpeisiin vastataan suunnitelmallisesti, turvallisesti ja laadukkaasti. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään kohteluun ja hoitoon.

Tuulenpesäkodin hyvän kohtelun suunnitelma on laadittu 2019 loppuvuodesta ja se on ollut osana omavalvontasuunnitelmaa 1.1.2020 alkaen. Suunnitelmaa päivitetään vuosittain yhdessä sijoitettujen nuorten kanssa. Ja tarkistetaan puolivuositain henkilöstöpalaverissa.

2.Toimenpiteet nuorten itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi

Itsemääräämisoikeus on perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tuulenpesäkodissa kunnioitetaan itsemääräämisoikeutta, oikeutta henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä yhdenvertaisuutta yksilö huomioiden.

Ihmisarvon kunnioitus tulee näkyä kaikessa lasten, heidän vanhempiensa, huoltajiensa ja läheistensä kohtelussa ja vuorovaikutuksessa. Lapsille tarjotaan ikätasoista huolenpitoa ja turvaa, kasvatuksellisilla rajoilla tuetaan ja autetaan toimimaan yhteisön jäsenenä.

Tuulenpesäkodissa kunnioitetaan yksilön henkilökohtaista koskemattomuutta ja siihen ei puututa ilman laissa säädettyä perustetta.

Työskentelyä Tuulenpesäkodissa ohjaa hyvä vuorovaikutus, avoimuus ja rehellisyys sekä tiedonsaanti, yksilön vaikutusmahdollisuudet ja itsemääräämisoikeuden edistäminen. Turvallisuutta tarkastellaan lapsen, perheen ja työntekijän näkökulmasta.

Lapsi saa Tuulenpesäkodissa ilmaista itseään ja tunteitaan, lapsella on oikeus päättää elämänsä katsomuksesta, ulkonäöstään, pukeutumisestaan ja oman huoneensa sisustuksesta.

Tuulenpesäkoti on kodinomainen yksikkö, josta on mahdollista liikkua vapaasti ulos ja sisälle. Omille menoille lähtiessä sovitaan pelisäännöt.

Sijoitetut lapset kohdataan yksilöinä. Lasta kuullaan ja hänen kanssaan keskustellaan, mielipiteisiin ja toivomuksiin kiinnitetään erityisesti huomiota. Lapsi otetaan ikätasoisesti mukaan häntä koskevaan päätöksentekoon, ja tehdyt päätökset sekä suunnitelmat käydään vielä jälkikäteen läpi niin, että ne varmasti ovat ymmärrettävässä muodossa.

---

3. Nuorten vaikutus mahdollisuudet

Tuulenpesäkodilla lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ja tuoda esiin toiveitaan yhteiseen tai omaan henkilökohtaiseen tekemiseen.

- Arjen erilaisissa tilanteissa ohjaajien kanssa yhdessä tai heidän kauttansa. Ruokahuollossa nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa ruokalistoihin, ruoka-aineiden valintoihin sekä itse ruoanvalmistukseen.
  - Nuorilla on kaksi omaohjaaja, omaohjaajien tehtävän kuvaan kuuluu kokonaisvaltainen tutustuminen nuoreen, perheeseen, arjen sujuvuuteen sekä sijaishuollon syihin ja tavoitteisiin. Omaohjaajasuhde rakentuu pikkuhiljaa ja tarkoituksena on, että omaohjaaja olisi väylä nuoren ja muun työryhmän välillä. Nuorella on aina oikeus puhua myös muiden työryhmän jäsenten kanssa.
  - Tuulenpesäkodin yhteiseen viikko-ohjelmaan suunnitellaan jokaiselle nuorelle yksilökeskustelu, jonka tarkoituksena on sekä puhua nuoren sen hetkisistä asioista kuin myös arvioida nuoren tilannetta sekä nuorella on mahdollisuus esittää toiveita ja antaa ohjaajille palautetta.
  - Tuulenpesäkodilla on kerran viikko yhteisöpalaveri nuorten sekä vuorossa olevien ohjaajien kesken. Palaverin tarkoituksena on tuoda nuorten tietoon arjessa tapahtuvista muutoksista ja asioista. Nuorilla on mahdollisuus esittää toiveita mm. viikonlopun ruokalistaan sekä toiminnalliseen tekemiseen. Sekä kaikilla on mahdollisuus tuoda esille yhteisöä koskevia kehittämis ehdotuksia, toiveita tai havaittuja puutteita.
  - Nuorella on mahdollisuus vaikuttaa kotilomien suunnitteluun ja olennaista onkin, että nuori sitoutuu kotilomalle sovittuihin sääntöihin. Kotilomasäännöt luodaan yhdessä sijoituksen tavoitteet huomioiden nuoren sekä vanhempien kanssa.
  - Asiakassuunnitelman laadintaan sosiaalityöntekijän, vanhempien ja Tuulenpesäkodin henkilökunnan kanssa. Nuorella on oikeus keskustella ja tavata vastuusosiaalityöntekijää omista asioistaan. Tuulenpesäkodin henkilökunta huolehtii omalta osaltaan, että tämä oikeus toteutuu ja nuori on oikeuksistaan tietoinen.
  - Hoito ja kasvatussuunnitelman laadintaan omaohjaajan tai omaohjaajien kanssa. Suunnitelmaan luodut tavoitteet ovat osana asiakassuunnitelmassa sovittuja sijoituksen tavoitteita. Tavoitteet voidaan luoda pienemmiksi kokonaisuuksiksi ja olennaista on, että nuori sitoutuu tavoitteisiin ja ne ovat saavutettavissa.
  - Tuulenpesäkodin sääntöjen tarkasteluun sekä nuorella on mahdollisuus tuoda esiin toiveensa jonkin asian tai osion uudelleen muotoiluun tai säännön toimivuuteen.
-

4. Rajoitustoimenpiteet yksikössä

Lastensuojelulaitoksessa lapseen saa kohdistaa lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä siinä määrin, kun kuin kiireellisen sijoituksen tai huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen, lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus välttämättä vaatii. Rajoitustoimenpiteitä ei saa käyttää muuhun kuin kussakin rajoitussäännöksessä ilmenevään ja siinä hyväksytyyn tarkoitukseen.

Lastensuojelulain mukaisten rajoitustoimenpiteiden keskeisenä tarkoituksena on varmistaa huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen taikka lapsen tai toisen henkilön suojaaminen. Lastensuojelulaitoksessa lapseen saa kohdistaa lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä vain siinä määrin kuin kiireellisen sijoituksen tai huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen, lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus välttämättä vaatii. Rajoitustoimenpiteitä ei saa käyttää muuhun kuin kussakin rajoitussäännöksessä ilmenevään ja siinä hyväksytyyn tarkoitukseen. Rajoitustoimenpide on aina yksilöllinen päätös suhteutettuna lapsen tilanteeseen. Käytettävissä olevista toimenpiteistä on valittava lapsen itsemääräämisoikeutta ja perusoikeuksia vähiten rajoittava toimenpide. Rajoitustoimenpide on toteutettava aina mahdollisimman turvallisesti ja lapsen ihmisarvoa kunnioittaen

Rajoitustoimenpide ei koskaan ole Tuulenpesäkodissa ensisijainen käytäntö eikä sitä koskaan käytetä rangaistuksena. Jos nuoren suojelemiseksi joudutaan tekemään päätös rajoitustoimenpiteen käytöstä, perustellaan lapselle aina se, miksi siihen päädytään. Syistä ja vaikutuksista keskustellaan riittävästi, jotta lapselle muodostuu niistä oikea käsitys.

Rajoitustoimenpiteistä päättäminen tehdään työryhmässä mahdollisuuksien mukaan raportilla, jolloin paikalla on useampi työntekijä. Samassa tilanteessa sovitaan käytännöt rajoituksen toteuttamisen suhteen, jotta se sujuu kaikille turvallisesti. Poikkeuksena on rajoitustoimenpiteet, joiden tarve tulee eteen yllättäen: esim. henkilökatsastus tai kiinnipito. Kiinnipitoa pidetään Tuulenpesäkodissa äärimmäisenä ratkaisuna, ja siihen turvaudutaan hyvin harvoin. Tilanteita pyritään ennakoimaan ja lapset oppia tuntemaan, jotta heidän kanssaan voidaan ennakoivasti käydä läpi mahdollisia haastavia tilanteita, ja miten niistä selvitään. Rajoitusten aikana kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että henkilökunta on lasten saatavilla, ja tilanteen niin vaatiessa lisätään henkilökunnan määrää.

Rajoitustoimenpiteitä, joita voidaan käyttää ovat:

- yhteydenpidon rajoittaminen
- aineiden ja esineiden haltuunotto
- henkilöntarkastus ja henkilökatsastus
- omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen
- lähetysten luovuttamatta jättäminen
- kiinnipitäminen
- liikkumisvapauden rajoittaminen
- luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

Rajoitustoimenpiteet kirjataan asiakastietojärjestelmään ja tietyistä päätöksistä lapsella on valitusmahdollisuus. Lapsen ja vanhempien/huoltajien mielipide kirjataan päätökseen. Päätökset luovutetaan aina kirjallisesti lapselle kuin myös vanhemmille/huoltajille. Myös sosiaalityöntekijälle ilmoitetaan päätöksistä. Mikäli käytämme rajoitustoimenpidettä, Tuulenpesäkodin työryhmällä on tieto päätöksestä ja yhteinen ymmärrys siitä, miten rajoitustoimenpide toteutetaan Tuulenpesäkodilla. Lapselle kerrotaan aina rajoitustoimenpiteen perustelut, toimenpiteen tarkoitus ja kesto sekä miten hän voi toimia ollessaan eri mieltä toimenpiteestä ja ohjattava mahdollisen valituksen teossa.

---

5. Rajoitusten käytön yhteydessä kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta huolehtiminen

Tuulenpesäkodin toiminnassa ennakoimisella on merkittävä osuus turvallisuus näkökulmassa. Väkivaltatilanteita ehkäistään ennakoimalla ja huolehtimalla, että työvuoroissa on riittävästi henkilöstöä. Jos Tuulenpesäkodin yleisissä tiloissa tapahtuu väkivaltatilanne, ohjataan suullisesti muut nuoret poistumaan omiin huoneisiinsa tilanteen rauhoittamiseksi ja jokaisen oman

turvallisuuden vuoksi tai vaihtoehtoisesti väkivaltainen ja rajoitustoimenpiteitä tarvitseva nuori ohjataan eri tilaan. Vuorossa olevat ohjaajat huolehtivat siitä, että aina yksi pyrkii turvaamaan muiden nuorten turvallisuuden ja eri henkilö/henkilöt sen lapsen turvallisuutta, johon mahdollinen rajoitustoimenpide tai tämän oman toiminnan uhka kohdistuu.

Nuorten kanssa käydään säännöllisesti keskustelua ennakoiden läpi toimintaohjeita turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa. Pidämme myös tärkeänä, että tilanteen jälkeen nuorten kanssa käydään keskustelua salassapito säännökset huomioiden purku, miltä heistä tuntui, millaisia ajatuksia herätti. Mm. ambulanssin tai poliisien käynti yksikössä voi herättää yksilötasolla erilaisia tuntemuksia.

---

6. Hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja muiden yksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehtiminen rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa

Tuulenpesäkodin henkilökunnan on tiedossa, miten toimitaan erilaisissa vaara- ja uhkatilanteissa. Yhteiset toimintaohjeet ohjaavat henkilökunnan toimintaa erilaisissa poikkeustilanteissa. Nuorten ja henkilökunnan turvallisuus on kaikille ensisijaisen tärkeää.

Jokaisen työryhmän jäsenen vastuulla on tarkastella, havainnoida ja tiedottaa työskentelyolosuhteista ja mahdollisista epäkohdista. Jokaisen työryhmän jäsenen vastuulla on myös omalta osaltaan perehdyttää uusia työntekijöitä. Mahdolliset epäkohdat tuodaan välittömästi esihenkilölle tietoon. Asiaan voidaan vielä palata henkilöstöpalaverissa, mutta esihenkilön vastuulla on tiedottaa ja hoitaa mahdolliset epäkohdat pikaisesti kuntoon.

Yksikössä käydään keskustelua vaara- ja uhkatilanteista. Mietitään vaihtoehtoisia tapoja ennaltaehkäistä niitä ja tarvittaessa toimintatapoja/ fyysistä toimintaympäristöä muutetaan. Työ- ja menettelytapojen muutoksella pyritään riskien minimointiin. Turvallisuuskoulutuksella pyritään lisäämään ja vahvistamaan henkilöstön ennakoitaitoja.

Rajoitustoimenpiteiden ja muiden mahdollisten väkivalta- tai uhkatilanteiden yhteydessä varmistetaan riittävä resurssi jo ennakoiden tilannetta. Pyydetään tarvittaessa jo ennakoiden työvuoroihin lisäresurssitukea haastaviin tilanteisiin. Esimies varmistaa riittävän henkilöstöresurssin haastavissa tilanteissa.

Uhka ja väkivaltatilanteiden purkua voidaan toteuttaa eri kokoonpanoilla. Nuorten kanssa, työryhmässä, esimiehen kanssa, työnohjauksessa sekä työterveyshuollossa.

---

7. Lapsen muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus

Tuulenpesäkodin henkilökunta ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä kertovat lapselle sijaishuollon alkaessa sekä rajoitustoimenpiteen yhteydessä tehtävän mielipiteen selvittämisen yhteydessä, minkälainen on lapsen muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuus rajoituspäätöksistä. Mikäli lapsi kokee tulleen väärin kohdelluksi, hän voi valittaa asiasta vastaavalle ohjaajalle tai laitoksen johtajalle, omalle sosiaalityöntekijälle tai johtavalle sosiaalityöntekijälle. Valituksen käsittelevä henkilö arvioi, onko kysymyksessä muistutus, jolloin siihen on annettava kirjallinen vastaus kohtuullisessa ajassa. Sosiaalityöntekijän velvollisuus on ohjata ja avustaa lasta valituksen/muistutuksen tekemisessä ja tarvittaessa käyttämään oikeusavustajan palveluita.

Lapsi voi kannella lastensuojelulaitoksen toimintaa valvovalle kunnan viranomaiselle, jos kokee, että yksikkö ei noudata toiminnassaan lakia. Kantelun voi tehdä myös aluehallintovirastoon tai Valviraan silloin, kun lapsi katsoo lastensuojelulaitoksen toiminnan olevan lainvastaista, virheellistä tai epäasianmukaista. Kantelun voi tehdä myös tehtävien laiminlyönnin perusteella. Kantelun voi tehdä myös ylimmille laillisuusvalvojille, eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan ja Valtioneuvoston oikeuskanslerinvirastoon, joiden tehtävänä on erityisesti valvoa sitä, että missään tilanteessa, missä ihmistä kohtaan käytetään julkista valtaa, ei loukata tämän oikeuksia. Sosiaali- ja potilasasiamieheen voi ottaa yhteyttä, kun on kysyttävää lapsen oikeuksista lastensuojelun asiakkaana tai potilaana, tai kun lapsi tarvitsee apua valitusten tai kanteluiden tekemisessä.

Aluehallintovirasto (Avi) asiakaspalvelu: 029 501 6780

Sosiaalihuollon valvontaan liittyvät kysymykset / Valvira: puh. 0295 209 299, puhelinaikamme arkisin klo 9.00-11.00

Kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle: <https://www.oikeusasiamies.fi/web/guest/kantelu-eduskunnan-oikeusasiamiehelle> Postiosoite: Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia00102 Eduskunta
aSähköposti:
oikeusasiamies@eduskunta.fi

8.Lopuksi

Tuulenpesäkodissa huomioidaan lapset yksilöinä ikä ja kehitysaste huomioiden, huomioidaan lasten yksilölliset tilanteet ja tavoitteet. Ne huomioiden pyritään kaikessa toiminnassa tasa-arvoisuuteen ja lasten tasa-arvoiseen kohteluun, kuitenkin huomioiden ikä ja tausta sekä yksilölliset tilanteet ja tavoitteet.

Henkilöstön koulutuksissa ja yhteisissä palavereissa painotetaan yksilön kohtaamista ja vuorovaikutustaitoja. Niiden hyvällä toteutuksella pystytään vaikuttamaan siihen, kuinka lapsi kokee tulevaisuutensa kohdatuksi, kohdelluksi ja kuulluksi.

Tuulenpesäkoti on sijoitettujen lasten koti, oman kodin rinnalla. Kaikessa toiminnassa painotetaan kodinomaisuutta: siihen kuuluu yhdessä tekeminen, yhdessä oleminen, vapaus ja vastuut. Tuulenpesäkodin arkea eletään yhdessä ohjaajien ja nuorten kanssa.

Päivitykset

Tuulenpesäkodin hyvänkohtelun suunnitelma päivitettiin syksyllä 2022. Mukaan otettiin Tuulenpesäkodissa sen hetken sijoituksessa olevat nuoret. Päivitys toteutettiin yhteisöpalaverissa ja sitä tehtiin muutaman palaverin ajan.

Paikalla olevista 5:stä nuoresta1 tiesi mikä on hyvän kohtelun suunnitelma ja että sen pitäisi olla nuorten saatavilla. Käyty läpi missä suunnitelma on ollut luettavissa ja mistä päivitetty suunnitelma löytyy. Käyty läpi asiakaspalautteita, jotka nuorilta kerättiin viikkoa aiemmin. Niiltä osin mitkä liittyvät nuorten osallisuuteen. Vaikka nuoret heittivät, että haluaisivat vaikuttaa henkilökuntaan, mutteivat saa. Jokainen ymmärsi miksi kyseiseen asiaan ei voi vaikuttaa ja muutoinkin puhuttiin, että on asioita joihin nuoret eivät voi vaikuttaa. Jokainen tiesi ketkä ovat omaohjaajiaan. Hieman

eriäviä mielipiteitä tuli siitä miksi omaohjaajiin ei voi vaikuttaa, mutta kaikki kuitenkin ymmärsivät sen, että myös ohjaajien kesken tasapuolisesti nuoret jaetaan. Kaikki toivoivat, että mahdollisuuksien mukaan viikkokeskusteluita pidettäisi omaohjaajan kanssa.

Ensimmäisellä kerralla puhuttiin itsemääräämisoikeudesta, mitä se nuorien mielestä tarkoittaa ja miten se Tuulenpesäkodilla toteutuu.

Nuorten mukaan mm. pääosin aina kunnioitamme sitä, että jos on huono päivä ja nuori pyytää poistumaan huoneesta, niin poistumme. Koettiin, että on vapaus mennä ja tavata kavereita, kun omat velvollisuudet on hoidettu. Nuorten koskemattomuutta kunnioitetaan, emme "revi" tai muutoinkaan luvatta koske.

Käytiin läpi mm seuraavia asioita:

Nuoret saavat Tuulenpesäkodilla vaikuttaa siihen, miten pukeutuvat, meikkaavat, värjäävät hiuksiaan. Saavat vaikuttaa huoneensa sisustukseen. Nuoret saavat valita mitä tarjolla olevista ruuista syövät, saavat vaikuttaa siihen mitä kaupasta ostetaan tai mitä ruokaa valmistetaan. Keskusteltiin siitä, että paljon on kuitenkin asioita mihin nuoret voivat vaikuttaa ja heillä on päätösvaltaa, vaikka itse arjessa asiat voivat unohtua ja koetaan etteivät saisi vaikuttaa mihinkään.

Netistä löytyy ohjekirja "tärkeitä oikeuksia sijaishuollossa". Puhuttu, että sen voisi talolle tulostaa ja mahdollisesti mieltä antaisiko jokaiselle oman kappaleen tai laminoisi sen näkyvälle paikalle. Käytiin läpi sitä, että nuorten on todella tärkeää tietää oikeuksistaan ja niistä on hyvä avoimesti keskustella. Vaikka oikeuksia on, ei se aina tarkoita niin yksiselitteisiä asioita miten nuoret sen näkevät.

https://www.oikeudetsijaishuollossa.fi/wp-content/uploads/NOJA_Oikeudet_printtiformaatti.pdf

Muutama nuori lupasi osallistua hyvänkohtelun suunnitelman ulkoasun laadintaan.

Toisella kerralla keskusteltiin tasa-arvosta, miten se toteutuu Tuulenpesäkodissa sekä rajoitustoimenpiteistä, turvallisuudesta ja jokaisen mahdollisuudesta / oikeudesta muutoksenhakuun tai kanteluihin.

Nuorilta tuli hyviä havaintoja siihen, miten tasa-arvoa toteutetaan, vaikka jokainen otetaan yksilönä huomioon. Keskusteltiin siitä kuinka joskus nuori voi kokea eriarvoisuutta, mutta todellisuudessa kyse onkin tilanteesta, jossa jokaisen kohdalla yksilölliset tarpeet/tavoitteet huomioidaan eikä suoraviivaisesti jokaisen kohdalla toimita välttämättä samalla tavalla. Nuorten palautteen perusteella ohjaajat tekevät työnsä hyvin ja mitään räikeää eriarvoisuutta ei ole ollut havaittavissa.

Rajoitustoimenpiteitä käyty läpi. Osalle jotkut rajoitustoimenpiteet olivat vieraan kuuloisia, mutta kun avattu mitä ne käytännössä tarkoittavat, niin lähes jokainen rajoitustoimenpide oli tiedossa. Keskusteltiin nuorten kanssa siitä, voiko ohjaajat ja nuoret toiminnallaan vaikuttaa siihen, ettei rajoitustoimenpiteitä tarvitsisi käyttää. Nuorten mukaan heidän sitoutumisensa Tuulenpesäkodin sääntöihin on olennainen osa sitä, kuinka usein rajoitustoimenpiteitä täytyisi käyttää. Nuoret toivat esiin rajoitustoimenpiteiden osalta näkökulman siitä, että voisiko ohjaajat varoittaa esim. aineiden ja esineiden haltuunotosta / omaisuuden ja tilojen tarkastuksesta. Keskusteltiin siitä, onko varoituksella toivottua tulosta ja missä menee raja siihen, ettei varoitusta pidetä tyhjänpäiväisenä. Nuoret toivat itse esiin, että osalle varoitus voi olla jo pysäyttävä, mutta osalle taas varoituksella ei ole merkitystä. Selkeää linjaa emme asiasta saaneet, mutta tärkeää oli hyvä keskustelu ja pohdimme, että usein kuitenkin annetaan mahdollisuus muuttaa toimintaa ennen esimerkiksi tupakkatuotteiden haltuunottoa.

Turvallisuudesta keskusteltiin ja siitä, miten ohjaajat turvaavat muiden nuorten turvallisuuden esimerkiksi, jos toista nuorta kohtaan joudutaan käyttämään rajoitustoimenpiteitä tai joku olisi päihtynyt tai aggressiivinen. Nuorilla oli hyvin tiedossa se, että työntekijät ohjaavat nuoret omiin huoneisiinsa. Puhuimme siitä, kuinka Tuulenpesäkoti voi jollekin nuorelle olla koti oman kodin rinnalla jolloin esim. toisten päihtymys / aggressiivisuus voi aiheuttaa erilaisia tunnetiloja muille

nuorille. Käytiin myös läpi sitä, että jäämällä yleisiin tiloihin käynnissä oleva tilanne saada yleisöä, josta tilanne voi eskaloitua entisestään.

Muutoksenhaku ja kantelumahdollisuuksia avattu, kerrottu mistä asioista niitä voi tehdä sekä käyty läpi mihin eri paikkoihin voi tarvittaessa olla yhteydessä. Jokaisella on oikeus puuttua epäkohtiin ja tuoda niitä esille. Keskusteltiin myös siitä, että jos tunnekuuhuissaan tekee jonkinlaisen kantelun, niin voi olla järkevää lukea se rauhoituttuaan, sillä asioista voi ajatella hieman eri tavalla tunnekuuhuissaan.

Kokonaisuudessaan hyvän kohtelun suunnitelman päivitys oli ajankohtaista tehdä ja nuoret kokivat saaneensa lisää tietoa aiheesta sekä oikeuksistaan. Seuraava päivitys syksyllä 2023.

Päivitys 30.11.2023

Tuulenpesäkodin hyvän kohtelun suunnitelma päivitettiin sillä hetkellä sijoituksessa olevien nuorten kanssa joka torstaisen yhteisöpalaverin yhteydessä 30.11.2023. Nuorten kanssa käytiin läpi missä hyvän kohtelun suunnitelma Tuulenpesäkodilla sijaitsee, mitä se pitää sisällään ja minkä takia sellainen on olemassa. Jokaista nuorta kehoitettiin vielä lisäksi lukemaan suunnitelma omalla ajallaan rauhassa läpi. Suunnitelmaa läpikäydessä näkyi hyvin se, että nuoret ovat pysyneet suurelta osin samoina viime syksystä, jolloin päivitys on edellisen kerran tehty. Nuorille suunnitelmassa olevat asiat olivat pääosin tuttuja.

Päivityksen aikana paikalla oli kuusi nuorta seitsemästä. Edellisellä viikolla (23.11) nuorilta kerättiin anonyymisti asiakaspalautteet. Jokainen nuori seitsemästä vastasi palautteeseen. Asiakaspalautteiden perusteella nuoret ovat pääosin hyvin tyytyväisiä Tuulenpesäkodin toimintaan eikä mitään erityistä noussut palautteista ilmaan. Avointa palautetta nuoret eivät olleet jättäneet. Osa nuorista oli kuitenkin nostanut keskusteluissaan ohjaajien kanssa aiemmin viikolla esiin kokevansa eriarvoista kohtelua joidenkin ohjaajien toimesta joitain muita nuoria kohtaan. Nuorten kanssa käytiin läpi, että palautteen antaminen, niin negatiivisen kuin positiivisen on aina hyväksi ja asioista on tärkeää puhua ja nostaa esille, jotta niihin voidaan myös puuttua. Se on myös nuoren oikeus. Syksyllä 2022 viime päivityksen yhteydessä kaikki nuoret olivat toivoneet, että mahdollisuuksien mukaan viikkokeskustelut pidettäisiin omaohjaajien kanssa. Tähän on Tuulenpesäkodilla panostettu ja nykyään keskustelut käydään pääosin yhdessä omaohjaajien kanssa. Nuoria muistutettiin, että viikkokeskustelut ovat nimenomaan hyvä hetki tuoda omia ajatuksia ja toiveita esiin. On ensiarvoisen tärkeää, että nuoren omat ajatukset tulevat kuuluviin.

Nuorten kanssa käytiin läpi, mistä kokemus eriarvoisuudesta on voinut mahdollisesti syntyä ja ohjaajat nostaneet esiin yleisesti muutamia asioita, jotka nuoret voivat kokea eriarvoisena käytöksenä. Puhuttiin laajasti muun muassa nuorten eri lähtökohdista ja tuen tarpeista sekä ohjaajien vaitiolovelvollisuudesta asioiden suhteen. Esimerkkien kautta nuoret ottaneet asian hyvin ja kertoneet ymmärtävänsä.

Hyvän kohtelun suunnitelmasta nostettiin esiin tasa-arvon lisäksi itsemääräämisoikeus, rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttö yksikössä, turvallisuus sekä jokaisen oikeus muutoksenhakuun ja kanteluihin. Itsemääräämisoikeuteen liittyen puhuttiin siitä mitä se nuorille tarkoittaa ja miten se käytännössä näkyy Tuulenpesäkodilla. Nuoret olivat pääosin tyytyväisiä siihen, miten itsemääräämisoikeus Tuulenpesäkodilla toteutuu. Nuoret osasivat nimetä hyvin asioita mihin voivat itse vaikuttaa Tuulenpesäkodilla. Esimerkiksi ulkonäkönsä (miten pukeutuvat, laittavat hiuksiaan ja meikkaavat), oman huoneensa sisustukseen ja ruokailuihin. Nuoret olivat tyytyväisiä siihen, kuinka heidän koskemattomuuttaan kunnioitetaan eikä ohjaajat esimerkiksi tongi heidän tavaroitaan. Ohjaajat saivat suurelta osin myös positiivista palautetta siitä, että ymmärtävät antaa nuorelle oman rauhan ja poistuvat esimerkiksi nuoren huoneesta, kun nuori sitä pyytää. Pari nuorta nosti kuitenkin esiin, että kaikki ohjaajat eivät aina poistu heti pyydettyä. Nuoret toivoivat

tähän muutosta. He toivoivat, että ohjaajat toimisivat vielä yhdenmukaisemmin ja ottaisivat entistä paremmin huomioon muun muassa aamuhätyksissä nuorten henkilökohtaiset toiveet. Tästä käyty keskustelua myöhemmin työryhmän kanssa.

Eri rajoitustoimenpiteet olivat nuorille pääosin tuttuja. Nuoret myös ymmärsivät hyvin, minkä takia rajoitustoimenpiteitä joudutaan joskus käyttämään. Yhdessä nuorten kanssa käytiin läpi, kuinka rajoituksen käyttämisen tulee olla välttämätöntä lapsen oman tai muiden henkilöiden terveyden vakavan vaarantumisen vuoksi, ruumiillisen koskemattomuuden turvaamiseksi tai merkittävän omaisuusvahingon ehkäisemiseksi. Rajoitusta ei saa käyttää rangaistuksena eikä sen käytöllä saa aiheuttaa lapselle vahinkoa tai haittaa.

Muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus avattiin ja käytiin läpi mistä ohjeet ja puhelinnumerot löytyvät.

Seuraava päivitys syksyllä 2024.